Gemeente Amsterdam

Initiatiefvoorstel voor de raadsvergadering van Datum vergadering

Nummer	
Directie	
Van	Yemane, Aslami en Broersen
Datum	28 maart 2024
Portefeuille	SED
Agendapunt	

Onderwerp

Instemmen met het initiatiefvoorstel

"Een toekomstbestendig informeel aanbod voor nieuwkomers in Amsterdam"

van de leden Yemane, Aslami en Broersen.

De gemeenteraad van Amsterdam besluit

1 In te stemmen met genoemd initiatiefvoorstel
2 het college van burgemeester en wethouders te verzoeken:

1. Een stedelijke stadsdeeloverstijgende opdracht te maken voor het informele aanbod voor nieuwkomers, zodat het niet meer uitmaakt in welk stadsdeel een nieuwkomer komt te wonen voor het informele aanbod waarvan deze persoon gebruik kan maken.
2. Een inventarisatie te maken van type en omvang van informeel aanbod voor nieuwkomers dat de komende jaren benodigd is inclusief de bijbehorende kosten en na te gaan in hoeverre dit vanuit bestaande middelen kan worden gedekt.
3. Het Netwerk Nieuwkomers Amsterdam (NNA) te subsidiëren om hiermee zorg te dragen voor het borgen en positioneren van een breed en inclusief netwerk van organisaties die zich inzetten voor het informeel aanbod voor nieuwkomers. En dit te doen in de voorgestelde vorm waarbij subsidiëring toekomt aan de organisatie die het voorzitterschap van het netwerk vervult.

4 Het netwerk als sparringpartner te benutten voor de inzet van het informele aanbod, het beleid rondom het informele aanbod en het mogelijk maken van verbinding met het formele aanbod.
5 Formele organisaties (zoals uitvoerders van de gemeente) te stimuleren om het informele veld als waardevolle gespreks- en samenwerkingspartners mee te nemen in beleidsvorming.
6 De ervaringen en behoeften van nieuwkomers centraal te stellen in het aanbod en het maken van beleid en hierin nieuwkomers zelf ook een stem te geven.
7 De financiële ondersteuning van het NNA te dekken uit bestaande middelen, zodat de positionering van het informele aanbod de komende jaren versterkt wordt.

Wettelijke grondslag

artikel 147a, lid 1 van de Gemeentewet

Initiatiefvoorstel

“Een toekomstbestendig informeel aanbod voor nieuwkomers in Amsterdam”

Aanleiding

Het is belangrijk dat we een stad zijn waar iedereen mee kan doen. Ook nieuwkomers. Een stad waar nieuwkomers welkom worden geheten, en integratie wordt gezien als een gedeelde verantwoordelijkheid. In de stad zit namelijk veel kracht; oude en nieuwe Amsterdammers kunnen veel voor elkaar betekenen. Juist omdat de stad genoeg plekken kent waar je elkaar tegen kan komen, samen kan optrekken en vraag en aanbod bij elkaar kan komen.

Amsterdam kent vele informele organisaties die deze mogelijkheden bieden. Organisaties die een belangrijke en noodzakelijke aanvulling zijn op het formele aanbod gericht op taal, werk, inkomen en onderwijs.

Dat gebeurt op allerlei manieren; door de taal te oefenen, de buurt te leren kennen, door samen te koken, te eten, te sporten, door kennis en vaardigheden op te doen waarmee nieuwkomers weer nieuwe stappen kunnen zetten. Of door nieuwkomers te ondersteunen bij de zoektocht naar duurzaam werk. Nieuwkomers wordt op deze manier de kans geboden om hun netwerk te vergroten en zelf eigenaarschap te ervaren over hun proces van integratie. Tegelijkertijd wordt lokale Amsterdammers de kans geboden hun nieuwe mede-stadsgenoten een tijdje te begeleiden. Iets wat ook voor hen veel toegevoegde waarde heeft.

Uitdaging

De huidige tijd kenmerkt zich door een groeiende uitdaging voor het verwelkomen van nieuwkomers, door een toename van het aantal brandhaarden in de wereld. Daarmee is sprake van een toename van het aantal nieuwkomers in onze stad. Een landelijke opgave, waar steden hun verantwoordelijkheid in moeten nemen. Amsterdam laat zich hierin zien als een barmhartige stad die de deuren opent voor nieuwkomers. Dit is te zien aan de uitbreiding van het aantal plekken voor opvang in de stad.[1] Met de komst van de nieuwe spreidingswet is de verwachting dat er straks 4479 vluchtelingen worden opgevangen in de stad.

Het maatschappelijk middenveld speelt hierin een belangrijke rol en moet hierbij betrokken worden. Voor nieuwkomers die een verblijfsstatus hebben toegekend gekregen, maar ook voor hen die (vaak veel langer dan de tijd die hier oorspronkelijk voor stond) wachten op uitsluitsel hierover. Want het gaat niet alleen om het bieden van opvang, het gaat ook om verbinding met de stad, je thuis voelen en meedoen. Integratie van nieuwkomers in Amsterdam. Als je als stad noodopvang aanbiedt, en deze opvang langer duurt, dan komen daar ook andere verantwoordelijkheden bij. Zoals mensen in de gelegenheid stellen om deel te nemen aan de samenleving waar zij op dat moment verkeren. De informele organisaties kunnen laagdrempelig ondersteunen en faciliteren dat nieuwkomers en andere Amsterdammers elkaar ontmoeten en helpen. Deze informele organisaties vervullen een wezenlijk andere rol dan de formele aanbieders; zij zijn aanvullend hierop en tegen relatief lage kosten.

De informele organisaties die dit aanbod bieden, zijn helaas veelal tijdelijk gefinancierd door fondsen of stadsdelen en daardoor te vaak bezig met hun voortbestaan waardoor ze zich minder dan gewenst kunnen richten op hun belangrijke bijdrage in de stad. In sommige gevallen dreigt aanbod zelfs te verdwijnen. Terwijl het juist (en juist nu) zo belangrijk is voor de stad, voor de connectie tussen nieuwe Amsterdammers en andere Amsterdammers, en voor hoe goed nieuwkomers in Amsterdam een thuis vinden en mee kunnen doen. De taal leren, een duurzame baan vinden en verbinding met de stad waar zij zich bevinden.

Netwerk Nieuwkomers Amsterdam
Het Netwerk Nieuwkomers Amsterdam (NNA) is een open, groeiend, netwerk dat met inmiddels meer dan 20 aangesloten informele organisaties een integrale aanpak van integratie voorstaan. Het NNA is een open netwerk, dit houdt in dat alle organisaties en initiatieven met dezelfde doelstellingen van het netwerk (lees: het verbinden van nieuwe en oude Amsterdammers, en nieuwkomers ondersteunen hun weg in de stad te vinden) zich hierbij kunnen aansluiten. Dit is belangrijk, omdat hiermee alle initiatieven aan elkaar verbonden kunnen worden en elkaar kunnen versterken. Naast informele organisaties, zijn er ook een aantal formele partijen aangehaakt in het NNA, zoals Vluchtelingenwerk Nederland. Afstemming tussen formele en informele organisaties vindt dus deels ook plaats in het NNA,

[1] https://www.parool.nl/amsterdam/nieuwe-opvanglocatie-voor-650-vluchtelingen-in-amsterdam-west~b9d83d4f/

dit draagt bij aan de samenwerking tussen formele en informele organisaties en daarmee aan de integratie van nieuwkomers.

Een aantal aspecten delen de organisaties in hun aanpak:

- De informele organisaties zijn cultuursensitief en werken altijd samen mét nieuwkomers. Hun ervaringen en behoeften zijn leidend in het aanbod dat organisaties bieden. Hierdoor sluit het programma goed aan op dat wat nodig is, en kunnen organisaties hier flexibel op inspelen.
- De inzet van vrijwilligers binnen het informele veld is groot. Organisaties zoeken de verbinding met de stad, en vrijwilligers vinden zelf veel waarde in hun bijdrage hierin.
- Informele organisaties bieden laagdrempelig aanbod; nieuwkomers kunnen makkelijk instappen in het aanbod en er wordt actief meegedacht wat het beste per persoon aansluit.
- De informele organisaties bieden een zeer divers aanbod; mensen kunnen zelf kiezen en in eigen tempo meedoen.

Als theoretisch kader maakt het NNA gebruik van het ‘Indicators of Integration Framework'. Dit wetenschappelijke model beantwoordt de vraag: Wat heb je als nieuwkomer nodig om je hier thuis te voelen? Het framework geeft richting om te duiden waar we het over hebben wanneer het om zinvol integreren gaat.

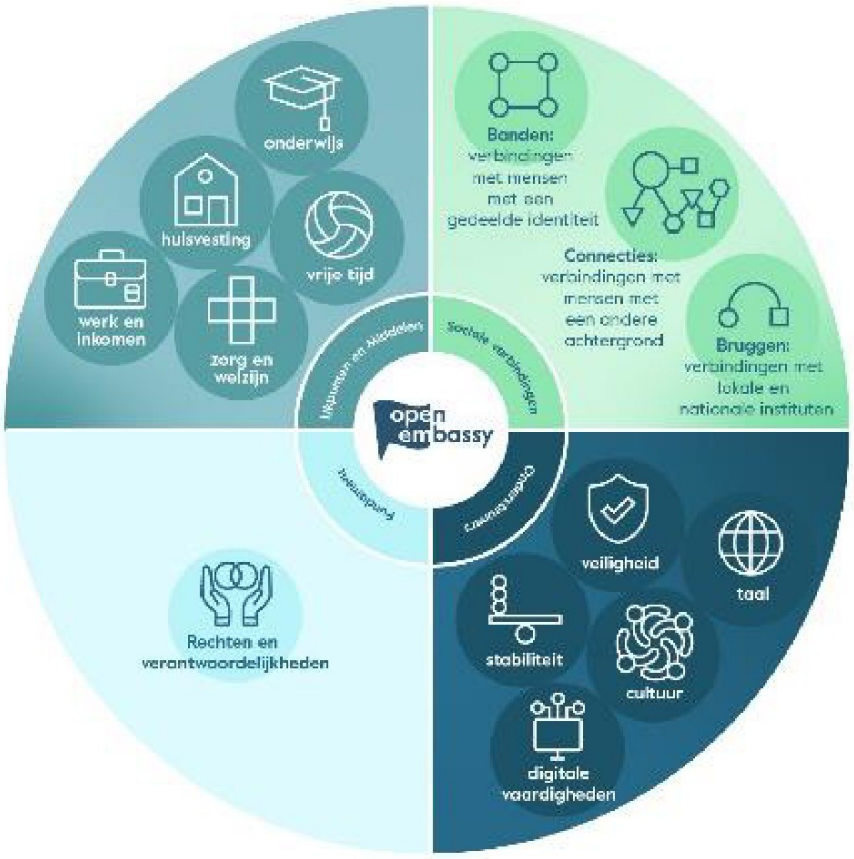

Wat is het verschil tussen het formele en informele aanbod?

Waar het formele aanbod vooral gericht is op inburgering via huisvesting, taal, werk, inkomen en onderwijs, richt het informele aanbod zich op meedoen, ook als je nog geen werk hebt of de taal nog niet helemaal machtig bent. Meedoen door bijvoorbeeld het opbouwen van een sociaal netwerk, te kunnen oefenen met de taal, de buurt of stad te leren kennen, culturele waarden op te doen en nieuwe vaardigheden te leren. Hiermee krijgen nieuwkomers de kans om op een volwaardige manier mee te doen aan de samenleving. Dit kan bijdragen aan de kans van slagen van het formele aanbod en is ondersteunend aan de doelen van het formele aanbod, zoals het leren van de taal en het vinden van een baan.

Integreren is meer dan alleen inburgeren en het maatschappelijk middenveld speelt hier een essentiële rol in, waarbij voortgang op het ene domein ondersteunend werkt aan ontwikkeling op andere domeinen.

Het informele aanbod is nauw verbonden met nieuwkomers zelf en heeft goed zicht op welke uitdagingen er spelen. Het is belangrijk om deze kennis in te zetten en ervaringen van nieuwkomers leidend te laten zijn in het aanbod. Daarnaast is het voor nieuwkomers vaak een verademing om naast alle professionals die zij tegenover zich hebben in het formele aanbod,

juist ook de kans te krijgen om vanuit een meer gelijkwaardige relatie met vrijwilligers uit informele organisaties op te trekken.

De noodzaak van het informele aanbod en de samenwerking tussen formele en informele partijen rondom de opvang en inburgering van nieuwkomers komt uit diverse onderzoeken naar voren. Onder andere uit het onderzoek van de VU en de Refugee Academy dat in maart 2023 verscheen.[2] Hierin wordt het belang van verbinding tussen formele en informele organisaties benadrukt, zo ook het belang van voldoende ruimte voor informele initiatieven, en het uitgaan van de ervaringen van nieuwkomers en vluchtelingen voor het ontwikkelen van inclusieve structuren.

Sneller inspelen op ontwikkelingen

De asielketen staat in Nederland, en daarmee ook in Amsterdam, onder enorme druk. Er zijn inmiddels diverse noodlocaties geopend in de stad, en het ziet ernaar uit dat de druk de komende tijd alleen maar groter wordt. Waar het formele aanbod niet altijd de ruimte heeft om in te spelen op de gaten die onherroepelijk vallen, kan het informele veld hier een flexibelere houding in aannemen en inspelen op de ontwikkelingen. Dat kan bijvoorbeeld door mensen die lange tijd in een azc wachten op een huis alvast taalaanbod of vrijwilligerswerk te bieden. Of door kinderen in noodopvanglocaties die nog niet naar school gaan, toch al een lesprogramma te bieden. Of om extra vrijwilligers in te zetten om grotere aantallen nieuwkomers alvast te voorzien in taalcafés, fietslessen, computerles, of informatie-cafés. Informele organisaties zijn niet verbonden aan formele trajecten waardoor zij sneller kunnen schakelen en mobiel zijn. Dit maakt dat er sneller en makkelijker ingespeeld kan worden op ontwikkelingen.

Het NNA kan hier een faciliterende rol in spelen en de informele organisaties in het netwerk kunnen flexibel inspelen op de behoefte die er is. Ook rondom de behoeften van nieuwkomers in noodopvang of azc's.

Duurzaamheid van het informele aanbod voor nieuwkomers in Amsterdam

De opgave wordt de komende jaren niet minder en vraagt om een toekomstbestendig, inclusief en open netwerk rondom het informele aanbod voor nieuwkomers. Daarom is het van groot belang dat hier ook een passende financiële structuur voor komt. Op dit moment zien we dat sommige organisaties in de stad hun organisatie of programma moeten stoppen door gebrek aan financiering. Kortdurende financiële toezeggingen maken het bijna onmogelijk voor (kleinere) organisaties om programma's duurzaam in de lucht te houden. Subsidie komt uit de Sociale Basis op stadsdeelniveau, wat betekent dat ieder stadsdeel op een andere manier ondersteuning aan nieuwkomers biedt, wat het momenteel lastiger maakt om een stadsdeeloverstijgende infrastructuur te bouwen. Wij zijn op de hoogte dat dit vanaf 2025 wel tot een mogelijkheid behoort. Gezien het hier gaat om een stedelijke opdracht, zou

[2] https://refugeeacademy-learningcrossroads.nl/verhalen/115-samenwerken-vanuit-relationele-autonomie-%E2%80%93-eindrapportage-%E2%80%9Clearning-crossroads-for-refugee-inclusion%E2%80%9D

het helpen wanneer de financiering ook meer stedelijk is vormgegeven en niet verschilt per stadsdeel. Ook voor nieuwkomers maakt dit het ontvangen van ondersteuning onnodig ingewikkeld.

Zoals eerder benoemd is het Netwerk Nieuwkomers Amsterdam een open netwerk. Dit betekent dat elke organisatie zich hierbij kan aansluiten. Elk jaar zal een van de organisaties het voorzitterschap van het NNA op zich nemen waardoor subsidiëring het netwerk via de desbetreffende organisatie kan toekomen. Deze partij registreert de gemaakte kosten en draagt zorg voor de verantwoording, maar tegelijkertijd komt de subsidiëring het gehele netwerk ten goede. De subsidiëring van het netwerk krijgt zo dezelfde vorm als de platforms van informele zorg in de stadsdelen. Hierdoor ontstaat er een structurele financiering van het netwerk en dit stelt het netwerk in staat om haar functie te vervullen en te borgen dat er sprake is van netwerkverbinding, tussen informele organisaties, maar ook bijvoorbeeld richting de gemeente en formele organisaties. Deze structurele financiering is onontbeerlijk om de beoogde versterking van het aanbod, afgestemd op de veelzijdige behoeften van nieuwkomers, in de komende periode te adresseren. Naast financiering uit gemeentesubsidie worden een aantal partijen, met name partijen die zich richten op het toegankelijk maken van de arbeidsmarkt voor nieuwkomers, binnen het NNA ook privaat gefinancierd.

Een duurzaam informeel aanbod kan het verschil maken voor nieuwkomers in Amsterdam. Het kan het verschil maken voor het je thuis voelen in Amsterdam, meer kans maken op het vinden van werk en een betekenisvol netwerk in de stad, en het betekent ook iets voor de stad. Nieuwe Amsterdammers en andere Amsterdammers weten elkaar op deze manier makkelijk te vinden en kunnen veel voor elkaar betekenen.

Impact van het informele aanbod op nieuwkomers
De impact van het informele aanbod op nieuwkomers en wat dit kan betekenen voor nieuwkomers is het best te omschrijven door mensen zelf aan het woord te laten. Daarom hieronder een aantal quotes van mensen die gebruik hebben gemaakt van het informeel aanbod van het NNA.

“Ik was helemaal alleen. Nu trek ik al meer dan een half jaar op met Alfred. Hij hielp mij op weg. Hij leerde me dingen over het land en heeft me geholpen met het vinden van een huis." - Deelnemer maatjesproject De Regenboog Groep

“Wat jullie doen [bij Wereldhuis], dat kunnen wij niet… Soms heeft iemand beduidend meer aandacht en zorg nodig dan dat wij mogen geven. Jullie hebben vertrouwen opgebouwd met heel kwetsbare bewoners en daarom gaan er voor jullie deuren open die voor ons gesloten

blijven. Onze samenwerking is daarom heel belangrijk.” - Uitspraak R.C. brugfunctionaris Buurtteam/Dymano

“Voordat ik BOOST leerde kennen, was ik veel alleen thuis als mijn man naar zijn werk was. Ik merkte dat dit niet goed voor me was en kwam gelukkig hier terecht. BOOST heeft me zoveel geholpen, ik kan weer werken, anderen ontmoeten en kletsen met de mensen om mij heen.”

"Het voelt lekker om bij de Refugee Company vrijwilligerswerk te doen. Ik ben actief, mensen geven om mij en ik om hen."

“Most programmes are asking refugees to integrate. Here it’s more engagement. Bridging the gap, two-way street, joint effort, open conversation, engagement. It’s melting from both sides.” – Deelnemer Refugee Talent Hub

“Ik durfde eigenlijk niet naar mijn eerste afspraak bij Vrouw en Vaart, maar omdat mijn buurvrouw ook gaat, ging ik toch! Gelukkig, want ik spreek nu beter Nederlands, ken veel mensen en heb drie diploma’s gehaald! Een fiets-, een zwem- en een niveau 1 diploma!”

Dit voorstel roept het college op:

Zorg te dragen voor het borgen van een flexibel en mobiel informeel aanbod dat in aanvulling op het formele aanbod zorg kan dragen voor optimale integratie van nieuwkomers in Amsterdam en in kan springen op gaten die er door verschillende ontwikkelingen in de komende jaren kunnen ontstaan, door:

1. Een stedelijke stadsdeeloverstijgende opdracht te maken voor het informele aanbod voor nieuwkomers, zodat het niet meer uitmaakt in welk stadsdeel een nieuwkomer komt te wonen voor het informele aanbod waarvan deze persoon gebruik kan maken.
2. Een inventarisatie te maken van type en omvang van informeel aanbod voor nieuwkomers dat de komende jaren benodigd is inclusief de bijbehorende kosten en na te gaan in hoeverre dit vanuit bestaande middelen kan worden gedekt.
3. Het Netwerk Nieuwkomers Amsterdam (NNA) te subsidiëren om hiermee zorg te dragen voor het borgen en positioneren van een breed en inclusief netwerk van organisaties die zich inzetten voor het informeel aanbod voor nieuwkomers. En dit te doen in de voorgestelde vorm waarbij subsidiëring toekomt aan de organisatie die het voorzitterschap van het netwerk vervult.
4. Het netwerk als sparringpartner te benutten voor de inzet van het informele aanbod, het beleid rondom het informele aanbod en het mogelijk maken van verbinding met het formele aanbod.
5. Formele organisaties (zoals uitvoerders van de gemeente) te stimuleren om het informele veld als waardevolle gespreks- en samenwerkingspartners mee te nemen in beleidsvorming.

6. De ervaringen en behoeften van nieuwkomers centraal te stellen in het aanbod en het maken van beleid en hierin nieuwkomers zelf ook een stem te geven.
7. De financiële ondersteuning van het NNA te dekken uit bestaande middelen, zodat de positionering van het informele aanbod de komende jaren versterkt wordt.